

ORDIN nr. 335 din 29 octombrie 2007 pentru aprobarea Mecanismului național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane

Având în vedere Obiectivul specific D.1.1, activitatea a) din Planul național de acțiune 2006-2007 în vederea implementării Strategiei naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2006-2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.720/2006,

în temeiul dispozițiilor art. 7 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Internelor și Reformei Administrative, ale art. 11 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 366/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 7 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 862/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății Publice, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 14 din Hotărârea Guvernului nr. 381/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, ale art. 5 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 1.432/2004 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 4 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 100/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 76 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 6 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 83/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul internelor și reformei administrative, ministrul educației, cercetării și tineretului, ministrul sănătății publice, ministrul muncii, familiei și egalității de șanse, președintele Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, ministrul afacerilor externe, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și ministrul justiției emit următorul ordin:

Art. 1

Se aprobă Mecanismul național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul internelor și reformei administrative,
Cristian David
Ministrul sănătății publice,
Gheorghe Eugen Nicolăescu
Președintele Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului,
Mariela Neagu
Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție,
Laura Codruța Kovesi
Ministrul educației, cercetării și tineretului,
Cristian Mihai Adomniței
Ministrul muncii, familiei și egalității de șanse,
Paul Păcuraru
Ministrul afacerilor externe,
Lazăr Comănescu
p. Ministrul justiției,
Gabriel Tănăsescu,
secretar de stat

ANEXA Nr. 1: MECANISMUL NAȚIONAL de identificare și referire a victimelor traficului de persoane

(A) PREAMBUL

Traficul de persoane constituie o violare a drepturilor omului și o atingere adusă demnității și integrității ființei umane, așa cum se afirmă în toate documentele internaționale în materie, inclusiv în textul recent al Convenției Consiliului Europei, semnată la Varșovia la 16 mai 2005. România a adoptat gradual, alături de alte state ale lumii și, în speță, ale Uniunii Europene un ansamblu de măsuri legislative destinate construcției, consolidării și eficientizării continue a dispozitivului național, în contextul consolidării cooperării internaționale, în scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen.

Toate națiunile mileniului III consideră persoana valoarea socială cea mai importantă pentru societatea modernă. Astfel, pentru Uniunea Europeană respectarea drepturilor omului reprezintă o condiție fundamentală a apartenenței la aceasta. Nu întâmplător dintre criteriile de aderare a României la Uniunea Europeană, stabilite la Copenhaga încă din anul 1993, primul este cel care are în vedere existența în statul candidat a unor instituții stabile care să garanteze democrația, statul de drept și drepturile omului. Chiar în primul articol Constituția României consacră printre valorile supreme demnitatea umană, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane și dreptatea.

Până în prezent, identificarea victimelor traficului de persoane se realiza, de la caz la caz, de către diferite instituții sau organizații, fără să existe un mecanism formal destinat identificării victimelor traficului de persoane și referirii acestora.

Prezentul mecanism național urmărește adoptarea unui răspuns unitar, coordonat de către toate instituțiile și organizațiile implicate în lupta antitrafic, fapt care conduce la îmbunătățirea capacității de identificare a victimelor traficului de persoane și de asigurare a protecției și asistenței acestora, indiferent de instituția sau organizația cu care aceasta intră în contact pentru prima dată. Acesta reprezintă ansamblul de norme (măsuri și acțiuni) destinate identificării și referirii victimelor traficului de persoane în vederea asigurării nevoilor de asistență și protecție ale acestora.

Acest document poate fi modificat în funcție de evoluția și situația traficului de persoane în România și de implicarea unor noi instituții/organizații în activități directe de combatere a traficului de persoane și asistență a victimelor acestuia.

(B) PRINCIPII

I. PRINCIPII GENERALE

Activitățile instituțiilor implicate în lupta împotriva traficului de persoane, desfășurate în vederea aplicării prezentelor norme, se realizează cu respectarea principiilor directoare prevăzute în Strategia națională împotriva traficului de persoane pentru perioada 2006-2010, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1.654/2006.

II. PRINCIPII SPECIALE

Activitățile specifice desfășurate în baza prezentelor norme se realizează cu respectarea următoarelor principii

speciale:

1. Respectarea dreptului victimelor la recuperare fizică, psihologică și socială

Procesul identificării și referirii trebuie să aibă în vedere, pe lângă investigarea infracțiunii de trafic de persoane, și asigurarea accesului victimelor traficului de persoane la serviciile de asistență specializată.

2. Principiul egalității și nondiscriminării

Accesul la serviciile de asistență și protecție trebuie să fie asigurat tuturor victimelor traficului de persoane fără restricție sau preferință față de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, opinie, sex ori orientare sexuală, vârstă, apartenență politică, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, indiferent de decizia victimei de a participa sau nu în procesul penal.

3. Principiul participării

Victimele traficului de persoane sunt consultate cu privire la toate deciziile/măsurile care le privesc, respectându-se dreptul persoanei la autodeterminare.

4. Principiul continuității

Acțiunile și măsurile întreprinse de instituțiile și organizațiile implicate în procesul identificării și referirii trebuie realizate astfel încât să se asigure accesul victimelor traficului de persoane la serviciile de asistență și protecție sau la măsurile de reparare în justiție a daunelor suferite în urma experienței de trafic, respectiv identificarea să fie urmată de referire, fie de către organele de aplicare a legii, fie de furnizorii de servicii, fie de către instituțiile responsabile pentru asigurarea acestora.

(C) CADRUL LEGAL

Instrumentele legislative destinate luptei împotriva traficului de persoane conțin prevederi specifice în domeniul prevenirii traficului de persoane, combaterii fenomenului infracțional și asistenței și protecției victimelor traficului de persoane.

I. Principalele acte normative naționale în domeniul traficului de persoane:

1. Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare;

Prin Legea nr. 678/2001 s-au incriminat formele pe care le poate îmbrăca traficul de persoane, s-a creat cadrul juridic pentru utilizarea tehnicilor moderne de investigație, necesare descoperirii acestor fapte, s-au introdus norme pentru protecția și asistența victimelor traficului, a familiilor acestora, precum și a martorilor.

2. Hotărârea Guvernului nr. 299/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane;

3. Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate;

4. Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor;

Legea nr. 211/2004, transpune prevederile următoarelor instrumente comunitare:

- Decizia-cadru a Consiliului European 2001/220/JHA privind poziția victimelor în procedura penală. Această decizie, având la bază titlul VI din Tratatul asupra Uniunii Europene, permite victimelor infracțiunilor să solicite daune de la făptuitor în cursul procedurilor penale;

- Directiva Consiliului 2004/80/CE din 20 aprilie 2004 privind compensarea victimelor infracțiunilor;

- Convenția europeană privind compensarea victimelor infracțiunilor violente (Strasbourg, 24 noiembrie 1983);

- Recomandarea Consiliului Europei nr. R(85)11 privind poziția victimei în cadrul dreptului penal și al procedurii penale.

- Comunicarea Comisiei Europene "Victimele infracțiunilor în Uniunea Europeană - Reflecții privind standarde și acțiune" (14 iulie 1999);

- Cartea verde "Compensarea victimelor infracțiunilor" a Comisiei Europene (28 septembrie 2001).

Legea instituie 4 categorii de măsuri care se adresează în mod direct nevoilor victimei (printre care și victimele infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 678/2001, cu modificările și completările ulterioare:

a)informarea victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile lor;

b)consilierea psihologică;

c)asistența juridică gratuită;

d)compensarea financiară de către stat a victimelor unor infracțiuni.

- Consilierea psihologică se acordă victimelor infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 678/2001, cu modificările și completările ulterioare. Mecanismul instituțional prin care se asigură consilierea psihologică a victimelor este reprezentat de serviciile de probațiune care funcționează pe lângă tribunale. În cadrul acestor servicii, consilierea psihologică se asigură, în mod gratuit, pentru o perioadă de cel mult 3 luni, iar în cazul victimelor care nu au împlinit vârsta de 18 ani, pe o perioadă de cel mult 6 luni. Desigur, serviciile pentru consilierea psihologică a victimelor infracțiunilor și pentru asigurarea altor forme de asistență a acestora pot fi constituite și de organizațiile neguvernamentale, independent sau printr-un parteneriat cu autoritățile administrației publice. În acest scop, organizațiile neguvernamentale pot beneficia, în condițiile legii, de subvenții de la bugetul de stat.

- Asistența juridică gratuită se acordă în primul rând victimelor directe ale infracțiunilor, dar și victimelor indirecte ale unor infracțiuni grave (soțul, copiii și cei aflați în întreținerea victimelor directe decedate prin săvârșirea infracțiunilor). Aceste măsuri de acordare a asistenței juridice gratuite se adaugă celor din dreptul comun, unde se prevede cu caracter de regulă generală că în cazul în care este necesară acordarea asistenței juridice, iar persoana în cauză nu are un apărător ales și nici mijloace materiale pentru a-și putea procura o apărare calificată, instanța va declanșa procedura de desemnare a unui apărător din oficiu, care va acorda asistență juridică gratuită.

- Compensația financiară. Legea stabilește mai multe categorii de condiții pentru acordarea compensației financiare victimelor directe și indirecte ale infracțiunilor menționate, printre care și sesizarea organelor de urmărire penală cu privire la săvârșirea infracțiunii, în anumite termene, având în vedere faptul că rațiuni de echitate impun compensarea financiară a victimelor care își aduc o minimă contribuție pentru constatarea la timp a infracțiunilor (victimele care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cele puse sub interdicție nu au obligația de a sesiza organele de urmărire penală cu privire la săvârșirea infracțiunii). Legea reglementează și posibilitatea acordării unui avans din compensația financiară pentru victimele infracțiunilor aflate într-o situație financiară precară.

Legea nr. 211/2004 acordă posibilitatea victimelor de a solicita prin intermediul Ministerului Justiției compensație financiară (inclusiv pentru victimele infracțiunilor privind traficul de persoane) și stabilește modalitățile prin care o victimă poate obține compensația financiară în situația săvârșirii unei infracțiuni pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, altul decât cel în care victima locuiește în mod legal;

5. Hotărârea Guvernului nr. 1.295/2004 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii;

6. Hotărârea Guvernului nr. 1.584/2005 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, cu modificările și completările ulterioare;

7. Hotărârea Guvernului nr. 1.654/2006 privind aprobarea Strategiei naționale împotriva traficului de persoane 2006-2010;

8. Hotărârea Guvernului nr. 1.720/2006 privind aprobarea Planului național de acțiune 2006-2007 în vederea implementării Strategiei naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2006-2010.

II. Principalele documente internaționale relevante în domeniul traficului de persoane:

- Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată la New York la 15 noiembrie 2000, ratificată prin Legea nr. 565/2002;

România a semnat la data de 14 decembrie 2000, la Palermo, Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și cele două protocoale ale sale, adoptate la New York la 15 noiembrie 2000:

- Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate;

- Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, ratificată prin Legea nr. 300/2006.

România a semnat Convenția Consiliului Europei cu privire la acțiunile de combatere a traficului de ființe umane, încheiată între statele membre ale Consiliului Europei la Varșovia la 16 mai 2005.

Principalele obiective ale acestei convenții sunt:

- prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, cu garantarea respectării principiului egalității între bărbați și femei;

- protecția drepturilor fundamentale ale victimelor traficate, prin oferirea unui cadru legal referitor la protecția și asistarea victimelor și martorilor, precum și la asigurarea eficienței procesului penal;

- consolidarea cooperării internaționale în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

- Planul Uniunii Europene privind cele mai bune practici, standarde și proceduri pentru combaterea și prevenirea traficului de ființe umane, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 9 decembrie 2005.

(D) DEFINIȚII OPERAȚIONALE

Traficul de persoane¹ - recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane.

¹ - Art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare.

Victima traficului de persoane - în sensul prezentului mecanism național conceptul de victimă a traficului de persoane desemnează orice persoană fizică despre care există informații că a suferit o vătămare fizică sau psihică, o suferință emoțională, o pierdere economică sau o vătămare gravă a drepturilor sale fundamentale, prin acțiuni sau inacțiuni care încalcă legislația penală în materia prevenirii și combaterii traficului de persoane.

Victima traficului de persoane asistată - persoană vătămată prin săvârșirea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 678/2001, cu modificările și completările ulterioare, care beneficiază de un serviciu de asistență.

Identificarea victimelor traficului de persoane - procesul de constatare a faptului că o persoană este victimă a traficului de persoane. Identificarea se poate realiza în mod formal, de către organele judiciare, în urma activităților de cercetare penală, precum și de către furnizorii de servicii sociale, prin anchete sociale, dar și în mod informal, prin analiza indicatorilor care pot oferi indicii referitoare la existența unui posibil caz de trafic de persoane.

Referirea victimelor traficului de persoane - în sensul prezentului mecanism național, conceptul de referire a victimei traficului de persoane se referă la încredințarea acesteia către furnizorii de servicii de protecție și asistență.

Asistența în tranzit/în regim de urgență - ansamblul de măsuri și acțiuni întreprinse de către o instituție sau organizație începând din momentul identificării victimelor traficului de persoane și până la momentul clarificării situației sale și al intrării într-un program de asistență și protecție.

Serviciile de protecție și asistență a victimelor traficului de persoane - totalitatea serviciilor de asistență specializate acordate victimelor traficului de persoane prevăzute de normele legale în vigoare. Furnizorii de servicii sociale pot acorda servicii sociale de asistență specializată, cu sau fără găzduire, așa cum este prevăzut în Legea nr. 47/2006 privind sistemul național de asistență socială.

Mecanismul național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane - ansamblul de măsuri și acțiuni întreprinse în coordonare de către instituțiile statului și diferite organizații neguvernamentale, destinate protejării drepturilor fundamentale ale victimelor traficului de persoane și asigurării nevoilor de asistență și protecție ale acestora².

² "National Referral Mechanism - Joining efforts to protect the rights of trafficked persons. A practical handbook", OSCE - ODIHR, 2004.

(E) MODALITĂȚI DE IDENTIFICARE A VICTIMELOR TRAFICULUI DE PERSOANE

Identificarea victimelor traficului de persoane trebuie să țină cont de două perspective majore:

- perspectiva legală;
- perspectiva victimologică.

I. E.1. Perspectiva legală

Pentru a putea determina dacă o persoană este sau nu victima traficului de persoane este necesar mai întâi să determinăm ceea ce constituie infracțiunea de trafic de persoane.

În România, definiția infracțiunii de trafic de persoane este prevăzută în art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, constituie infracțiunea de trafic de persoane "recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea

consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane (...)", iar art. 13 prevede: "Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori (...)."

Un instrument legislativ suplimentar îl constituie Legea nr. 565/2002 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, a Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, precum și a Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptate la New York la 15 noiembrie 2000.

Astfel, art. 3 din Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, prevede:

" - Art. 3

În termenii prezentului protocol

a) expresia trafic de persoane indică recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe.

b) consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la lit. a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul din oricare dintre mijloacele enunțate la lit. a) a fost folosit;

c) recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scopul exploatării este considerată trafic de persoane, chiar dacă aceștia nu fac apel la niciunul dintre mijloacele menționate la lit. a) din prezentul articol;

d) termenul copil indică orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani."

Fenomenul traficului de persoane trebuie analizat din perspectiva următoarelor aspecte:

- Acțiunile:

- Recrutarea poate fi materializată în propunerea care se face victimei în faza inițială a procesului de traficare. Această propunere, de obicei, se dovedește a fi în final o promisiune falsă, fie legată de obiectul sau natura muncii, destinația călătoriei victimei, condițiile în care se va afla, va fi ținută ori va munci sau de locul desfășurării activității. Recrutarea poate fi realizată de către una sau mai multe persoane fizice ori juridice, în mod direct sau prin intermediul unui anunț, prin intermediul mass-mediei sau al internetului, utilizându-se una ori mai multe dintre mijloacele enumerate mai jos.

- Transportarea implică deplasarea victimei de către traficanți (intermediari sau transportatori) din locul de origine sau de unde a avut loc recrutarea către locul de destinație, unde va avea loc exploatarea. Nu este obligatoriu ca transportarea să fie realizată peste frontiera de stat.

- Transferarea sau vânzarea poate avea loc în situația în care victima este dată de către recrutor unui intermediar pentru transportare și/sau mai departe persoanei fizice sau juridice pentru exploatare. Transferarea poate fi însoțită de plata unei sume de bani, bunuri materiale sau de altă natură. Totodată, sunt și cazuri când transferul și/sau vânzarea sunt realizate de către persoana fizică sau juridică care a exploatat prima dată victima, aceasta fiind transferată și/sau vândută unei alte persoane/grupări care o va exploata în continuare.

- Adăpostirea sau cazarea poate fi realizată de către recrutor, intermediari sau persoana fizică ori juridică care exploatează victima, aceasta putând fi ținută într-o locuință, hotel, spații improvizate etc.

- Primirea persoanei sau persoanelor destinate obiectului exploatării are loc în contextul transferului sau al vânzării;

Există și situații când toate acțiunile prezentate mai sus sunt realizate de către aceeași persoană.

- Mijloacele: prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane;

- Scopul: exploatarea unei persoane prin următoarele forme: executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat, cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate, ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire, folosirea unei persoane pentru săvârșirea de diferite infracțiuni, obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală, prelevarea de organe³.

³ Conform art. 2 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare.

Aspectele anterior menționate se pot regăsi și în cadrul altor infracțiuni, caz în care trebuie avute în vedere următoarele:

- acțiunile: atât traficanții de persoane, cât și cei implicați în traficul de migranți realizează acțiuni de transportare, transferare și adăpostire a persoanelor;

- mijloacele: persoanele implicate în traficul de migranți nu recurg de obicei la mijloacele de constrângere, manipulare sau înșelăciune care se regăsesc în cazul infracțiunii de trafic de persoane. Totodată, aceste mijloace luate separat pot face obiectul altor infracțiuni, de exemplu: amenințare, vătămare corporală, lipsire de libertate, înșelăciune;

- scopul: exploatarea sau intenția de a supune o persoană unei forme de exploatare este considerată a fi elementul-cheie pentru identificarea victimelor traficului de persoane⁴.

⁴ "Guide to the new UN trafficking protocol" de Janice G. Raymond, Coalition Against Trafficking in Women, SUA, 2001.

Referitor la aspectele relevate, în cazul infracțiunii de trafic de minori apare o diferențiere, în sensul că pentru aceasta sunt necesare numai două dintre aspectele menționate în cazul infracțiunii de trafic de persoane, respectiv acțiunile de recrutare, transportare, transferare, găzduire sau primire a unui minor, în scopul ori în vederea exploatării.

II. E.2. Perspectiva victimologică

Această perspectivă trebuie să țină cont de circumstanțele și particularitățile fiecărui caz.

Spre deosebire de victimele traficului de migranți, victimele traficului de persoane pot fi victime ale violenței fizice sau sexuale, drepturile și libertățile le sunt negate ori nerespectate, sunt supuse exploatării pe perioade mai scurte sau mai îndelungate de timp, în scopul practicării prostituției ori a muncii ilegale sau în scopul comiterii diferitelor infracțiuni ori al

prelevării de organe, țesuturi și celule.

Toate aceste caracteristici și consecințele în plan psihosocial ce apar ca urmare a unei experiențe traumatizante sunt prezente în cazul victimelor traficului de persoane, iar particularitățile fiecărui caz vor furniza indiciile pentru identificarea informală a unui posibil caz de trafic de persoane.

III. E.3. Indicatori pentru identificarea victimelor traficului de persoane

Identificarea victimelor traficului de persoane constituie prima etapă a mecanismului de identificare și referire, scopul acesteia fiind de a constata dacă o persoană este sau nu victima traficului de persoane și de a asigura, în acest caz, accesul la servicii specializate de asistență și protecție.

Identificarea presupune stabilirea unui prim contact cu persoana presupusă a fi victimă a traficului de persoane, analiza indicatorilor care pot ajuta instituția/organizația care a venit în contact cu aceasta să determine existența unei posibile situații de trafic de persoane și realizarea doar de către personal specializat a unui prim interviu care poate să stabilească prezența elementelor traficului de persoane.

- Anexa, care face parte integrantă din prezentul mecanism național, conține Lista indicatorilor ce pot fi folosiți pentru evaluarea inițială a unei posibile situații de trafic de persoane sau pentru identificarea unei prezumtive victime a traficului de persoane. Aceștia nu se substituie definiției traficului de persoane, ci constituie numai indicii care pot să declanșeze mecanismul de identificare și referire.

Indiferent de locul identificării și de instituția sau organizația care a venit în prim contact cu victima, următorii indicatorii pot fi luați în calcul pentru identificarea unei posibile victime a traficului de persoane⁵:

⁵ "The IOM Handbook on Direct Assistance for Victims of Trafficking" (Manualul OIM pentru asistența victimelor traficului de persoane), IOM, Geneva, 2007.

1. Sex

Traficul în scopul exploatării sexuale este considerat a fi cea mai răspândită formă a traficului de persoane, ce afectează, în principal, persoanele de sex feminin, adulți și copii. Totuși, există și victime ale traficului de persoane de sex masculin, în special adolescenți. De aceea, evaluarea indicatorilor de vârstă și sex trebuie să fie realizată împreună sau în interdependență pentru o mai bună identificare a victimelor traficului de persoane sau a tipului de exploatare la care acestea au fost supuse.

2. Vârstă

Cu cât este mai în vârstă persoana, cu atât este mai puțin probabil că ar putea fi un caz de trafic în scopul exploatării sexuale, care constituie în continuare principala formă de exploatare. De exemplu, este mai probabil ca traficanții să urmărească cu predilecție persoanele tinere sau a căror vârstă este mai mică de 30 de ani, deoarece cererea pentru persoane de o astfel de categorie de vârstă este mai mare.

Aceeași regulă se aplică și traficului în scopul exploatării prin muncă sau sclavie, deoarece cu cât este victima mai în vârstă, cu atât este mai puțin productivă.

Persoanele cu vârsta cuprinsă între 18-25 de ani se pot regăsi în toate categoriile de trafic.

3. Caracteristicile sociale

Identificarea victimelor traficului de persoane trebuie să urmărească în egală măsură identificarea anumitor factori care au condus sau au contribuit la intrarea persoanei în procesul traficului de persoane. Traficanții se bazează pe manipularea următorilor factori: sărăcia, discriminarea și lipsa de oportunități de angajare sau educație, marginalizarea socială, neglijența și abuzul din partea familiei, insuficienta cunoaștere a drepturilor, obligațiilor și reglementărilor din domeniul migrației și al accesului la libera circulație.

4. Documentele

Lipsa documentelor de identitate personale sau prezența lor între bunurile persoanelor bănuite de săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane ori prezența unui document de călătorie temporar la reîntoarcerea în țară a unei persoane poate să constituie un indiciu în identificarea unei posibile victime a traficului de persoane.

Totodată, utilizarea unui alt nume sau a unui apelativ de către persoana identificată și folosirea unui/unor act(e) de identitate sau document(e) de călătorie alterat(e) sau falsificat(e) pot să constituie un indiciu suplimentar pentru constatarea unei posibile situații de trafic.

5. Locul unde a fost găsită/identificată sau locul unde s-a aflat anterior persoana

Locul în care persoana a fost găsită sau s-a aflat anterior identificării de către o instituție ori organizație constituie un indiciu important, de exemplu: anumite zone, fie de la periferie, fie din oraș, cunoscute ca fiind locuri unde se oferă sau se cumpără servicii sexuale, cluburile de noapte sau hotelurile, gările ori punctele de trecere a frontierei.

6. Circumstanțele în care a fost identificată persoana

Circumstanțele în care persoana/victima a fost identificată constituie întotdeauna un element important în evaluarea unei posibile situații de trafic.

De exemplu: modul de trecere a frontierei a constituit în trecut un indicator important în identificarea unei posibile victime a traficului de persoane sau în găsirea unor femei în urma unor razii efectuate de către organele de poliție într-un apartament deținut de persoane despre care se știe că sunt implicate în activități de proxenetism sau persoanele fără documente de identitate și care nu cunosc foarte bine locul în care se află, identificate în urma unei razii, persoanele în compania cărora se află sau cele care au fost găsite în condiții mizere, fără bani asupra lor, deși din declarațiile lor reiese faptul că se aflau în locul respectiv pentru a munci, dar nu cunosc orașul/locul în care se află, pot să constituie indicii care să determine luarea în considerare a unui posibil caz de trafic de persoane.

7. Semne care pot să indice prezența unei forme de abuz

Orice semn al unei traume fizice sau psihice poate constitui un indiciu pentru identificarea ori diferențierea unui caz de trafic de persoane.

Victimele traficului de persoane, spre deosebire de victimele traficului de migranți, sunt supuse unor forme de abuz și constrângere ale căror consecințe pot fi documentate și utilizate, inclusiv în vederea probării săvârșirii infracțiunii de trafic de persoane. Astfel, persoana identificată poate să prezinte diferite echimoze, plăgi care pot fi semnele unui posibil abuz fizic sau să reclame că a fost supusă abuzului sexual. Totodată, persoana identificată poate să fie apatică, absentă, să dea impresia că nu înțelege foarte clar ceea ce i se cere ori ceea ce i se explică, să izbucescă în plâns de fiecare dată când este abordată sau să aibă dificultăți în a-și reaminti cu exactitate ce i s-a întâmplat.

Pot exista și situații în care persoana identificată/presupusă victimă a traficului de persoane să reacționeze cu neîncredere și chiar iritare față de cei care au intervenit în scoaterea ei din mediul în care se afla și să nege chiar situația de abuz în care s-ar fi aflat.

Majoritatea victimelor traficului de persoane și în special cele supuse exploatării prin muncă prezintă, în perioada imediată ieșirii din trafic, semne ale privării de somn, hrană și ale epuizării fizice la care au fost supuse.

8. Evaluarea și, respectiv, opinia unei alte instituții sau organizații

Opinia și evaluarea realizată de către o altă instituție/organizație implicată în lupta antitrafic sau cu atribuții legale în domeniu trebuie luate în considerare în procesul identificării și referirii pentru asigurarea continuității și transparenței procesului decizional.

Fiecare dintre acești indicatori, dacă ar fi considerați separat sau prezența lor ar fi evaluată independent unul de celălalt, ar putea conduce la identificarea altor categorii de victime ori situații. De aceea, când se are în vedere un posibil caz de trafic de persoane, este importantă urmărirea tuturor indicatorilor în momentul evaluării.

Totodată, acești indicatori trebuie folosiți în scopul semnalării unei posibile situații de trafic și inițierii mecanismului de referire și nu se vor substitui modalităților de investigare a infracțiunii de trafic de persoane.

Chiar dacă identificarea formală (respectiv, interviu detaliat) nu poate fi realizată într-o fază inițială sau ulterioară stabilirii unui prim contact, se va face o analiză pe baza indicatorilor prezentați în anexa la prezentul mecanism național. Dacă în urma analizei efectuate se constată existența unui posibil caz de trafic de persoane, presupusa victimă a traficului de persoane va beneficia de o perioadă de recuperare și reflecție de până la 90 de zile.

IV. E.4. Intervievarea victimelor traficului de persoane

Intervievarea victimelor traficului de persoane constituie modalitatea formală de identificare a unei victime a traficului de persoane.

În funcție de instituția sau organizația care realizează interviu presupuse a fi victimă a traficului de persoane, interviu poate să îndeplinească două funcții importante și distincte:

- funcția de strângere a probelor necesare constatării infracțiunii de trafic de persoane, situație în care interviu poate rezulta în luarea unei declarații în calitate de parte vătămată sau în calitate de martor;
- funcția de evaluare a nevoilor de asistență și protecție a victimelor traficului de persoane, situație în care interviu vizează cunoașterea nevoilor acestora, respectiv strângerea de informații necesare pregătirii măsurilor de asistență și protecție care se vor lua în acel caz.

Orice reprezentant al instituției sau organizației implicate în procesul de identificare a victimelor traficului de persoane care urmărește realizarea unui interviu va respecta următoarele recomandări, așa cum au fost elaborate de Organizația Mondială a Sănătății⁶, și totodată va solicita acordul persoanei pentru realizarea interviului:

⁶ WHO, "Ethical and Safety Recommendations for Interviewing Trafficked Women" (Organizația Mondială a Sănătății "Recomandări etice și de siguranță pentru interviu femeilor, victime ale traficului de persoane"), Geneva, 2003.

1. Să nu faci rău.

Abordează fiecare victimă a traficului de persoane sau situație ca și când ar exista riscul major de a cauza un rău acesteia. Nu interviu victima dacă interviu va înrăutăți situația acesteia pe termen scurt sau lung.

2. Cunoaște-ți subiectul și evaluează riscurile.

Documentează-te asupra riscurilor asociate traficului de persoane și cunoaște cazul fiecărei persoane înainte de a realiza un interviu.

3. Pregătește informațiile necesare referirii victimei.

Să nu faci promisiuni pe care nu le poți ține.

Fii pregătit să oferi informații în limba maternă a victimei sau în cea utilizată în zona respectivă, cu privire la servicii de asistență juridică, de sănătate, adăpost, asistență socială și măsuri de protecție și să ajuți cu referirea către acestea, dacă acest lucru este solicitat.

4. Selectează și pregătește în mod corespunzător interpretii și colaboratorii.

Cântărește riscurile și beneficiile asociate folosirii serviciilor unor interpreți angajați, ale colaboratorilor sau ale altor persoane și implementează metode adecvate de pregătire a acestora și de realizare a interviului.

5. Asigură anonimitatea și confidențialitatea.

Protejează identitatea persoanei interviuate și confidențialitatea pe toată durata procesului de interviu - din momentul în care ea este identificată/contactată până când detaliile legate de caz sunt făcute publice.

6. Obține consimțământul dat în cunoștință de cauză.

Verifică dacă fiecare persoană interviuată înțelege în mod clar conținutul și scopul interviului, scopul sau destinația informațiilor furnizate, dreptul de a nu răspunde la întrebări, dreptul de a încheia interviu în orice moment și dreptul de a impune restricții asupra modului de folosire a informației.

7. Ascultă și respectă opinia fiecărei persoane referitoare la situația acesteia și la riscurile la adresa siguranței sale.

Acceptă faptul că fiecare persoană are griji diferite și că modul în care aceasta le percepe pot să difere de modul în care o altă persoană le-ar evalua sau considera.

8. Nu retraumatiza/revictimiza victima.

Nu pune întrebări cu intenția de a provoca o stare de disconfort emoțional. Fii pregătit să reacționezi în mod corespunzător la suferința unei persoane și să remarci punctele ei tari.

9. Fii pregătit pentru a interveni în caz de urgență.

Fii pregătit să reacționezi dacă persoana spune că este în pericol iminent.

10. Folosește bine informațiile strânse.

Folosește informațiile oferite astfel încât să fie în beneficiul unei persoane sau astfel încât să îmbunătățească politicile și măsurile luate pentru victimele traficului de persoane în general.

Interviul destinat identificării elementelor traficului de persoane sau planificării asistenței necesare în acel caz va fi realizat numai de către personalul specializat sau de reprezentanții acelor instituții și/sau organizații cu responsabilități directe în domeniul combaterii traficului de persoane și al asistenței victimelor.

În măsura în care informațiile obținute în urma interviului sunt necesare îndeplinirii și a altor atribuții de către alte instituții/organizații partenere, se va realiza schimbul/transferul de informații necesar acestora astfel încât să se evite interviu repetată a victimei atunci când se va solicita furnizarea de categorii similare de date.

V. E.5. Modalități concrete de identificare și repatriere a victimelor traficului de persoane

Din analiza rapoartelor publicate în domeniul traficului de persoane și pornind de la atribuțiile și responsabilitățile legale ce revin anumitor instituții, se pot diferenția mai multe modalități de identificare a victimelor traficului de persoane:

1. prin intermediul organelor judiciare:

Acțiunile organelor de poliție sunt considerate a fi principala modalitate de identificare a victimelor traficului de

persoane.

Procesul identificării din perspectiva organelor judiciare are loc în contextul activităților de urmărire penală, care vizează strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii de trafic de persoane, precum și în contextul acțiunilor specifice de aplicare a legii: acțiuni informative, de investigare.

În urma acțiunilor specifice întreprinse de organele judiciare se poate identifica victima traficului de persoane prin interviuarea și luarea unei declarații persoanei despre care există indicii că ar fi fost supusă traficului de persoane, iar persoana identificată ca fiind victimă a traficului de persoane poate să se constituie în parte vătămată sau în martor la săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane.

Identificarea victimelor traficului de persoane poate să aibă loc și la frontiera de stat a României, în situația în care cetățenii români pot fi expulzați sau returnați de pe teritoriul altor state, în eventualitatea în care nu îndeplinesc condițiile de intrare pe teritoriul aceluia stat, au fost depistați încălcând anumite prevederi legale ale statului respectiv, sunt considerați a fi migranți ilegali, chiar dacă faptele de care aceștia s-ar face vinovați ar fi putut fi rezultatul experienței de trafic de persoane la care aceștia au fost supuși.

La intrarea în țară, acestor persoane li se iau declarații de către ofițeri ai poliției de frontieră, existând posibilitatea ca unele dintre aceste persoane să fie identificate ca fiind victime ale traficului de persoane;

2. prin intermediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României în străinătate:

De cele mai multe ori, victimelor traficului de persoane le sunt luate sau distruse documentele de identitate și călătorie sau se află pe teritoriul statului unde au fost traficate fără a dispune de resursele materiale necesare reîntoarcerii în țara de origine.

Cetățenii români, victime ale traficului de persoane, aflați pe teritoriul altui stat, pot solicita direct asistența misiunii diplomatice sau oficiului consular al României⁷.

⁷ Conform art. 28 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare și art. 21 din Hotărârea Guvernului nr. 299/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.

3. prin intermediul TelVerde:

Prin intermediul serviciului TelVerde pot fi preluate și referite solicitări de asistență din partea victimelor traficului de persoane sau sesizări cu privire la posibila săvârșire a infracțiunii de trafic de persoane.

În România, serviciul este oferit prin intermediul unei linii telefonice gratuite înființate în cadrul Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, destinată publicului larg și în special victimelor traficului de persoane sau persoanelor care au cunoștință despre existența unei posibile situații de trafic de persoane;

4. alte modalități de identificare a victimelor traficului de persoane:

Există și situații în care victimele traficului de persoane pot fi identificate și referite instituțiilor/organizațiilor implicate în mecanismul formal de identificare și referire de către cetățeni, poate chiar foști clienți, inspectori ai serviciilor teritoriale de muncă, personal din spitale sau din alte unități sanitare, instituții școlare sau comunitate.

În aceste situații, este important ca acea persoană care a fost identificată de către categoriile mai sus menționate să fie referită instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale implicate în mecanismul formal de identificare și referire, în vederea asigurării nevoilor de asistență și protecție;

5. repatrierea victimelor traficului de persoane:

Repatrierea victimelor traficului de persoane se face cu respectarea dispozițiilor Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, ratificată prin Legea nr. 565/2002.

Procedura repatrierii victimelor traficului de persoane poate fi realizată și prin intermediul Organizației Internaționale pentru Migrație - OIM, prin misiunile sale, și în cadrul programului de asistență și repatriere voluntară a victimelor traficului de persoane, prin intermediul unei organizații neguvernamentale, al misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României în străinătate ori al reprezentanților autorităților statului, atât a celui "de primire", cât și a celui de origine, și, în special, prin intermediul reprezentanților autorităților responsabile pentru protecția drepturilor copilului, în situația în care victimă a traficului de persoane este un minor.

Personalul reprezentanților sau misiunilor consulare va acorda asistență victimelor traficului de persoane în vederea obținerii unui document de călătorie care să permită repatrierea acestora și va identifica resursele necesare și/sau organizațiile care să asigure reîntoarcerea acestor victime în țară.

(F) PROCEDURI DE REFERIRE

Tuturor instituțiilor și organizațiilor implicate în procesul de referire le revine obligația de a colabora în vederea luării măsurilor de protecție și asistență consecutive identificării unei victime a traficului de persoane. Fiecare dintre acestea trebuie să desemneze cel puțin câte un reprezentant al instituției/organizației implicate în mecanismul de identificare și referire, iar datele de contact ale acestuia trebuie comunicate partenerilor instituționali.

În funcție de instituțiile și organizațiile implicate în lupta antitrafic și de locul și modul în care a avut loc identificarea victimei traficului de persoane, se pot distinge următoarele proceduri și modalități concrete de referire a victimelor traficului de persoane:

1. Victima este identificată de către organele judiciare, respectiv structuri specializate ale poliției, cu atribuții în domeniul traficului de persoane: direcția, brigăzile și serviciile de combatere a criminalității organizate, poliția judiciară, poliția de frontieră, birouri și servicii DIICOT.

Victima are dreptul de a fi informată cu privire la dreptul la asistență juridică, drepturile procesuale, precum și la alte drepturi conform art. 4 din Legea nr. 211/2004.

Referirea victimei către instituția sau organizația responsabilă pentru coordonarea activităților de acordare a asistenței și monitorizare a acestora se desfășoară astfel:

- structurile specializate ale poliției - IGPR, prin DCCO, BCCO, SCCO și IGPF: vor contacta reprezentantul regional al ANITP în vederea evaluării nevoilor de asistență ale victimei și menținerea contactului cu aceasta;
- alte structuri din sistemul de apărare națională și ordine publică - poliție de investigații criminale, poliție transporturi, poliție ordine publică, jandarmerie: vor sesiza celelalte structuri specializate ale poliției și/birouri și servicii DIICOT;
- reprezentantul centrului regional al ANITP:
- va realiza evaluarea inițială a victimei pentru identificarea nevoilor de asistență specializată ale victimei și, cu acordul persoanei, va asigura referirea imediată a acesteia pentru asistență în regim de urgență. Se va desemna un responsabil de caz care va monitoriza asistența acordată victimei și va menține legătura cu aceasta în vederea pregătirii victimei

pentru toate etapele necesare desfășurării procesului penal. Numele responsabilului de caz din partea centrului regional al ANITP va fi comunicat partenerilor instituționali;

- va anunța furnizorul de servicii sociale și va transmite acestuia, cu acordul persoanei, informațiile necesare pregătirii intervenției de caz;
- va asigura victimei suportul necesar pentru prezentarea în vederea audierii acesteia de către organele judiciare;
- structurile specializate ale poliției:
- la solicitarea reprezentantului centrului regional al ANITP vor realiza evaluarea de risc a cazului în vederea stabilirii măsurilor de protecție;
- vor oferi consilierea tactică necesară transportării victimei în condiții de securitate, în funcție de nevoile de asistență și protecție stabilite în urma evaluării cazului.

2. Victima a fost referită și repatriată de către OIM

Misiunea OIM România întâmpină victima înainte de punctul de trecere a frontierei de stat și, în cazul în care persoana acceptă să fie găzduită într-un adăpost pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp și să participe la un program de asistență specializată, se realizează referirea victimei către serviciile de asistență specializată. Reprezentantul OIM:

- va anunța reprezentantul centrului regional al ANITP despre repatrierea victimei traficului de persoane;
- va discuta cu victima posibilitatea colaborării cu organele judiciare.

În situația în care victimei nu i se va putea acorda asistență în tranzit, va fi anunțat reprezentantul centrului regional al ANITP pentru preluarea victimei și asigurarea accesului acesteia la alte servicii de asistență în comunitatea de proveniență.

3. Victima este identificată de către o organizație neguvernamentală (ONG) internațională și victima este repatriată și referită către o ONG din România.

În situația în care victima a fost identificată de către o ONG dintr-o altă țară, reprezentantul ONG din România va întâmpina victima la punctul de trecere a frontierei sau în locul convenit cu partenerul de referire. În funcție de acordul victimei de a participa sau nu la un program de asistență fie din partea acelei ONG, fie din partea altei organizații sau instituții și în funcție de particularitățile cazului, victima va fi inclusă într-un program de asistență specializat.

Reprezentantul ONG sau al serviciului public specializat pentru asistența și protecția victimelor traficului de persoane:

- va anunța reprezentantul centrului regional al ANITP pentru coordonarea activităților de acordare a asistenței și monitorizare a situației victimei și pentru luarea acesteia în evidență;
- va discuta cu victima posibilitatea colaborării cu organele judiciare.

4. Victima de cetățenie română este identificată prin intermediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al României

În situația în care victima traficului de persoane nu deține documente de identitate sau călătorie care să îi ateste cetățenia română, personalul reprezentanței diplomatice sau misiunii consulare a României eliberează, la cerere documentul de identitate/titlul de călătorie care să permită repatrierea persoanei⁸ și informează în timp util ANITP și poliția de frontieră despre reîntoarcerea în țară a victimei/victimelor traficului de persoane, în vederea preluării acesteia/acestora de la frontiera de stat a României.

⁸Conform dispozițiilor art. 29 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare coroborat cu dispozițiile art. 41-42 din Hotărârea Guvernului nr. 299/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.

În situația în care victima traficului de persoane necesită și solicită asistență⁹, diplomatul responsabil cu aplicarea metodologiei de repatriere va contacta și va referi persoana unei ONG sau autorităților locale ale statului respectiv, care acordă asistență victimelor traficului de persoane.

⁹ Asistența este acordată victimelor traficului de persoane în conformitate cu prevederile art. 6 din Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere organizate, ratificată prin Legea nr. 565/2002, ale art. 12 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, ratificată prin Legea nr. 300/2006, și ale art. 43 din Hotărârea Guvernului nr. 299/2003.

Pe toată această perioadă aspectele legate de situația victimei traficului de persoane și datele acesteia vor fi tratate cu confidențialitate.

5. Victima a traficului de persoane, cetățean străin Persoanele, cetățeni străini, victime ale traficului de persoane vor beneficia, fără discriminare, de aceleași măsuri de asistență și protecție ca și victimele traficului de persoane, cetățeni români. Astfel, victimele traficului de persoane, cetățeni străini, trebuie informați într-o limbă pe care o înțeleg cu privire la dreptul de a beneficia de o perioadă de recuperare și reflecție de până la 90 de zile, precum și de accesul la alte servicii de asistență specializată, respectiv: cazare în centre special amenajate, de consiliere psihologică, precum și de asistență medicală și socială¹⁰.

¹⁰ Conform art. 38-39¹ din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare.

Interpreții/traducătorii care vor fi utilizați atât pentru interviewarea, cât și pentru asistența victimelor, cetățeni străini, vor fi pregătiți de către ANITP pentru a putea lucra cu victimele traficului de persoane, astfel încât să se asigure confidențialitatea informațiilor, a identității persoanei și abordarea ei într-o manieră profesională.

În situația în care victima traficului de persoane de altă cetățenie dorește să fie repatriată în țara de origine, reprezentantul ORI va contacta reprezentanța diplomatică sau misiunea consulară a acelei țări pentru a facilita obținerea documentului de călătorie necesar repatrierii acesteia și va îndeplini toate formalitățile necesare reglementării șederii victimei, cetățean străin, pe teritoriul României, în condițiile prevăzute de legislația care reglementează regimul străinilor în România.

- Structurile teritoriale specializate în domeniul de referință ale IGPR și IGPF vor contacta reprezentanții centrelor regionale ale ANITP pentru evaluarea nevoilor de asistență ale victimei, cetățean străin, și menținerea contactului cu aceasta.
- Reprezentanții centrelor regionale ale ANITP vor contacta ORI pentru informarea existenței unei victime, cetățean străin, în vederea acordării unei forme de protecție în România.
- Structurile specializate ale IGPF și IGPR vor oferi consilierea tactică necesară transportării victimei, în condiții de

securitate, către adăpostul destinat asistenței victimelor, cetățeni străini.

- ORI:

- reglementează situația victimelor traficului de persoane, cetățeni străini, în conformitate cu prevederile legislației referitoare la regimul străinilor în România;
- coordonează, împreună cu ANITP, activitatea instituțiilor publice, a autorităților administrației publice locale și a ONG-urilor implicate în integrarea victimelor, cetățeni străini, care au dobândit o formă de protecție în România sau un drept de ședere în România¹¹;

¹¹ Conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, aprobată cu modificări prin Legea nr. 185/2004, cu modificările și completările ulterioare.

- Structurile specializate ale IGPR și IGPF: vor realiza evaluarea de risc a cazului în vederea stabilirii măsurilor de protecție, la solicitarea reprezentantului centrului regional al ANITP, într-un interval de 72 de ore de la referirea cazului.

6. Victimă a traficului de persoane, copil: în momentul identificării victimei traficului de persoane, copil, indiferent de țara de origine a acesteia, se va anunța reprezentantul DGASPC sau cel al serviciului specializat pentru copilul victimă a abuzului, neglijării și a traficului de persoane pentru luarea unei măsuri de protecție specială.

În situația în care victima, copil, este cetățean străin, aceasta va beneficia, fără discriminare, de aceleași măsuri de asistență și protecție ca toți copiii, victime ale traficului de persoane. În situația în care sunt mai multe victime de aceeași naționalitate/cetățenie, printre care și copii, se recomandă asistarea acestora de către același furnizor de servicii sociale.

- Structurile specializate ale IGPR și IGPF vor contacta reprezentantul DGASPC responsabil de asistența copiilor, victime ale abuzului, neglijării și traficului de persoane, și reprezentantul centrului regional al ANITP pentru evaluarea nevoilor de asistență ale victimei, copil, și menținerea contactului cu aceasta.

- Reprezentantul DGASPC responsabil de asistența copiilor, victime ale abuzului, neglijării și a traficului de persoane, va sigura referirea cazului către un centru specializat pentru asistența copiilor, victime ale abuzului, neglijării și a traficului de persoane și va menține legătura cu partenerii din echipa interinstituțională.

- Reprezentantul centrului regional al ANITP va păstra legătura cu reprezentantul DGASPC în vederea monitorizării cazului.

- În cazul străinilor minori neînsoțiți, victime ale traficului de persoane, în vederea stabilirii regimului juridic aplicabil acestora, ORI cooperează cu alte instituții, precum și cu organizații naționale și internaționale specializate în domeniul ocrotirii minorilor, în condițiile prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată.

7. Caz neclar de trafic de persoane

a) În situația în care persoana presupusă a fi victimă a traficului de persoane refuză să coopereze cu organele judiciare, dar există indicii care să determine considerarea unui posibil caz de trafic de persoane, însă nu sunt identificate toate elementele infracțiunii de trafic, cazul va fi referit spre reevaluare unui reprezentant al centrului regional al ANITP sau unei organizații/serviciu public specializate/specializat pentru asistența și protecția victimelor traficului de persoane. Atunci când, în urma evaluării, se constată că acea persoană este într-adevăr victimă a traficului de persoane, în primă fază se oferă participarea la un program de asistență specializat, urmând ca ulterior, cu acordul victimei, să se realizeze o nouă referire a cazului către organele judiciare.

b) În situația în care persoana nu acceptă să discute nici cu un reprezentant al centrului regional ANITP/ONG și nu este interesată de participarea într-un program de asistență și nici nu dorește să stea de vorbă cu poliția/organele judiciare, în funcție de locul unde a fost găsită persoana, respectiv:

- punct de trecere a frontierei, la ieșirea din România: i se vor oferi materiale informative cu caracter preventiv despre migrația ilegală și traficul de persoane;

- punct de trecere a frontierei, la intrarea în România: i se vor oferi materiale informative cu privire la apelarea Serviciului TelVerde al ANITP.

c) În situația în care persoana, presupusă a fi victimă a traficului de persoane, este cetățean străin, autoritățile competente vor desfășura anumite activități, după cum urmează:

- structurile teritoriale specializate în domeniul de referință ale IGPR și IGPF vor contacta reprezentanții centrelor regionale ale ANITP pentru evaluarea nevoilor de asistență ale victimei, cetățean străin, și menținerea contactului cu aceasta;

- procurorii din cadrul DIICOT:

- solicită ORI tolerarea rămânerii pe teritoriul României pentru străinii cu privire la care există motive serioase să se considere că sunt victime ale traficului de persoane și care beneficiază de o perioadă de recuperare și reflecție;

- anunță reprezentantul centrului regional al ANITP despre acordarea unei perioade de recuperare și reflecție, precum și despre necesitatea luării unei măsuri de protecție și monitorizării cazului;

- reprezentantul centrului regional al ANITP:

- anunță reprezentantul ORI despre existența unei posibile victime, cetățean străin;

- anunță misiunea OIM din România în vederea evaluării necesității includerii persoanei în programul de repatriere voluntară;

- ORI:

- reglementează situația străinilor, victime ale traficului de persoane, în conformitate cu prevederile legislației care reglementează regimul străinilor;

- referă cazul spre asistență unui centru specializat.

d) În situația în care cazul a fost identificat prin intermediul serviciului TelVerde al ANITP, preluarea solicitării se va face imediat, iar până la identificarea formală a unei situații clare de trafic de persoane persoana va fi tratată ca o posibilă victimă a traficului de persoane.

Operatorul serviciului TelVerde realizează analiza inițială și evaluarea gradului de urgență al cazului, în funcție de gradul de siguranță în care se află persoana. Dacă persoana a ieșit recent dintr-o situație de abuz și/exploatare în orice formă, se impune contactarea rapidă a serviciilor de intervenție a poliției din comunitatea respectivă - poliție, jandarmerie -, urmând ca ulterior procesul referirii să se deruleze conform celorlalte proceduri existente.

e) Victima traficului de persoane care nu are discernământ sau se află într-o stare medicală critică

În situația în care persoana presupusă a fi victima traficului de persoane prezintă simptomele unei tulburări psihice

grave, instituția/organizația care a stabilit primul contact cu aceasta va lua măsurile necesare pentru stabilirea, printr-un examen de specialitate, a capacității de discernământ a persoanei.

Până la momentul stabilirii capacității de discernământ a persoanei, aceasta va fi tratată ca o victimă a traficului de persoane, îi vor fi respectate drepturile și libertățile fundamentale și va beneficia de asistență medicală de specialitate.

- Structurile specializate ale IGPR și IGPF, ORI, ANITP, ONG și autoritățile administrației publice locale anunță și conduc persoana către cea mai apropiată unitate spitalicească pentru a primi asistența medicală necesară. Vor fi anunțați de urgență reprezentantul centrului regional al ANITP și structura specializată a poliției (în cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost cel care a identificat persoana) pentru monitorizarea cazului și luarea unei măsuri de protecție, dacă este necesară.

ANEXA Nr. 1: LISTA indicatorilor ce pot fi folosiți pentru evaluarea inițială a unei posibile situații de trafic de persoane sau pentru identificarea unei prezumtive victime a traficului de persoane

(- anexa la mecanism)

Domeniul de activitate:	Indicatori generali	Oraș/zonă sau grup social
Agricultură	Exploatarea persoanelor în prostituție	Prostituție juvenilă
Construcții	Exploatare în alte domenii	Cadru intern/internațional

I. Stare de dependență și libertatea de mișcare și expresie

(1) Stare de dependență

1. Angajatorul se ocupă de cazarea, îmbrăcămintea, și transportul victimei.
2. Persoana nu are/nu a avut unde să locuiască în România sau în țara de unde s-a întors.
3. Persoana a lucrat în diferite locații fără ca să aibă cunoștință de aceste aranjamente.
4. Persoana se afla și noaptea la locul de muncă.
5. Persoana se îndatorează din ce în ce mai mult față de angajator sau față de o terță persoană.
6. Persoana nu este retribuită financiar.
7. Persoana se află într-o stare de dependență economică sau de vulnerabilitate.

(2) Vulnerabilitatea de a fi șantajată și/este supusă la diferite presiuni exercitate de alții

8. Pașaportul persoanei este ținut de altcineva și folosit pentru a o șantaja.
9. Câștigul persoanei este luat și folosit pentru a o șantaja.
10. Persoana se află/s-a aflat sau lucrează/a lucrat în România/în țara de unde s-a întors ilegal.
11. Angajatorul sau o terță persoană a realizat transferul banilor.
12. Rudele victimei sunt șantajate sau amenințate.
13. Victima este șantajată că îi va fi dezvăluită identitatea și amenințată că va fi făcută publică activitatea în care a fost implicată (de exemplu, prostituție).
14. Victima este amenințată cu violența fizică sau supusă violenței fizice.
15. Victima este învinovățită pentru implicarea ei în comiterea unei/de infracțiuni.

(3) Drepturi fundamentale

16. Libertatea de mișcare sau expresie a victimei este îngrădită.
17. Victimei nu i se permite să aibă contacte cu cei din jurul ei sau i se restricționează libertatea de mișcare.
18. Victima nu are acces/dispune de documentele de identitate.
19. Victima nu are acces/dispune de câștigurile pe care le obține.
20. Victima nu are acces la asistență medicală.

(4) Fraudă sau înșelăciune

21. Victima a fost înșelată/amăgită: promisiuni false de căsătorie sau ale unei relații.
22. Victima a fost înșelată/amăgită: promisiuni false referitoare la câștigul pe care îl va obține sau datorie.
23. Victima a fost înșelată/amăgită: promisiuni false referitoare la tipul de muncă/activitate.
24. Victima a fost înșelată/amăgită: promisiuni false referitoare la condițiile de muncă.

(5) Necunoașterea propriilor circumstanțe

25. Victima nu cunoaște adresa/locația unde se află.
26. Alte persoane sunt responsabile pentru menținerea în stare de izolare a victimei.
27. Victima nu cunoaște/cunoaște insuficient drepturile pe care le are.

(6) Capacitate limitată de exercitare a drepturilor și vulnerabilitate

28. Victima are capacitate limitată de acțiune: de exemplu, prezintă o dizabilitate fizică sau mentală.
29. Victima nu a fost cea care a aranjat călătoria, obținerea vizei/a permisului de muncă sau de ședere
30. Victima se teme de acțiunea violentă sau de amenințările altora
31. Victima este supusă/obedientă față de angajator/ proxenet.

II. Trăsături de personalitate sau comportamentul persoanei, care pot constitui factori de risc pentru persoana în sine ori grupul din care face parte

(1) Comportament

32. Persoana protejează sau apără angajatorul ori alte terțe persoane implicate.
33. Persoana are multe cunoștințe noi.
34. Persoana deține/dispune de multe bunuri noi: haine, telefoane mobile.
35. Victima absentează de obicei de la școală sau a renunțat la școală.
36. Victima prezintă/acuză dureri sau prezența sângelui în zona abdominală, excretorie, vaginală sau pe corp, tulburări de alimentare și sarcină.
37. Victima prezintă semnele unui comportament deviant sau modificări bruște ale comportamentului.
38. Semnele au fost observate de către mediul social apropiat al victimei: părinți, rude, prieteni.
39. Victima bea alcool sau folosește medicație psihotropă ori droguri.
40. Victima nu se mai integrează acasă; s-a izolat.
41. Victima are tendința de a fugi de acasă.

III. Exploatare

(1) Circumstanțele exploatării și câștigurile

42. Victima muncește sau oferă servicii în condiții mizere.
43. Venitul victimei este considerabil mai mic decât media care se obține pe piața muncii.

44. Victima trebuie să dea o parte considerabilă din câștigurile ei.
45. Victima lucrează în condiții periculoase.
46. Victima lucrează multe ore pe zi și program prelungit în fiecare săptămână; victima este obligată să câștige/să obțină o anumită sumă în fiecare zi.
47. Victima este exploatată nu doar accidental, ci într-o manieră organizată și continuă.
- (2) Integritatea fizică și mentală
48. Integritatea fizică a persoanei este încălcată.
49. Victima a fost forțată să îi fie scoase anumite organe.
50. Victima este amenințată sau a fost supusă abuzului sexual.
51. Victima este forțată să ofere anumite servicii sexuale.
52. Victima oferă servicii sexuale împotriva voinței ei.
- (3) Alți indicatori
53. Persoana a fost introdusă ilegal în țară.
54. Victima are asupra sa un document falsificat.
55. O combinație de factori, precum: nu este cetățean al țării, s-a căsătorit sau locuiește cu cineva și de curând oferă servicii sexuale.
56. Victima este supravegheată îndeaproape.
57. Victima se află în contact cu persoane sau zone asociate traficului de ființe umane.
58. Naționalitatea/cetățenia persoanei: una dintre țările care sunt frecvente țări de origine pentru victimele traficului.
59. Victima prezintă tatuaje sau alte însemne care arată dependența de o terță persoană/grup.
60. Victima prezintă semne sau răni care indică un abuz sexual.
61. Informații primite de la o sursă sigură.
62. Mediul în care se află victima prezintă anumite particularități: prezența bodyguarzilor, camere de supraveghere, ascunzători.
63. Locuiesc mai multe persoane la aceeași locație și prețul chiriei este foarte mare.
64. Pașaportul arată că au fost efectuate mai multe călătorii, de la și către țări cu situație economică precară.
- (4) Indicatori privind prezența unui grup
65. Terțe persoane sunt găsite în vecinătatea anumitor zone sau în vecinătatea unui anumit grup.
66. Vârsta membrilor grupului variază.
67. Potențialele victime sunt supravegheate.
68. Victimele evită contactul cu poliția sau cu autoritățile.
- (5) Aspecte legate de prezența infracțiunii de criminalitate organizată
69. Sunt transferuri de bani, datorii sau acte.
70. Alte infracțiuni sunt comise: droguri, arme, infracțiuni economice, înșelăciune.

ANEXA Nr. 1²: ABREVIERI

ANITP - Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane
BCCO - Brigada de Combatere a Criminalității Organizate
DCCO - Direcția de Combatere a Crimei Organizate
DGASPC - Direcția Generală pentru Asistența și Protecția Drepturilor Copilului
DGCCO - Direcția Generală de Combatere a Criminalității Organizate
DIICOT - Direcția pentru Investigarea Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
IGPF - Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
IGPR - Inspectoratul General al Poliției Române
OIM - Organizația Internațională pentru Migrație
ONG - organizație neguvernamentală
ORI - Oficiul Român pentru Imigrări
SCCO - Serviciul de Combatere a Criminalității Organizate
Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 849 din data de 17 decembrie 2008